

ונשתייר הלבן לכשר. והיכא שנפסקו כל החוטין לאמרינן וכמה שיעור גרדומין כדי לענכן וזהו מ"ט רבין וכן אם נחמטו חוטי הציצית אפילו לא נשתייר מהם אלא כדי עניבה כשר. והיכא שנפסקו חוטין של מין אחד מהמין השני נפסק חוט אחד מעיקרו פסול דעד כאן לא נפסקו חוטין בנפסק מין אחד אלא כשהמין השני נשאר שלם אלא כשנפסק מהמין השני חוט אחד מעיקרו פסול וכן אם עשאן כולם ממין אחד אם נפסק חוט אחד מעיקרו, וזהו מה שאמר רבין ואם נפסק החוט מעיקרו אפילו חוט אחד פסול: ואפשר לומר על פי שיטה זו דבני רבי היא כי אמרי גרדומי חבלת כשרים בשנשתייר בהם כדי עניבה דוקא מכשרי דכי צעין וכמה שיעור גרדומין ומהדרין כדי לענכן אבני רבי היא קאי כדממעט משפעת דשמעתא ונפסקו כל החוטין מיירי דלא צעין כדי עניבה דלכל החוטין קורין חבלת וכמו שכתב הר"ם ורבה דאמר לא נלכד אלא לגרדומין דאי איגרס חבלת וקאי לבן או איגרס לבן וקאי חבלת לית לן זה דאמרי בני ר' חייא גרדומי חבלת כשרים ה"ק אי איגרס חבלת לגמרי וקאי לבן או איגרס לבן לגמרי וקאי חבלת לית לן זה ומייתי ראיה מבני רבי חייא דאמרי גרדומי חבלת כשרים ואע"ג דליכא דעו ששתייר בהם כדי עניבה שאני הכא שנפסקו כל החוטין אלא הכא שמיין אחד לא נפסק ממנו כלל ואע"פ שהמין השני נפסק לגמרי כשר דלא מייתי ראיה רבא מבני ר' חייא אלא דלא צעין סופו כחלתו ולפי זה מ"ט וכן אם עושה לבן וחבלת ונפסק הלבן ונחמט עד הכנף ונשאר החבלת לבדו כשר היינו מאי דאמר רבא לא נלכד אלא לגרדומין דאי איגרס לבן וקאי חבלת או איגרס חבלת חבלת וקאי לבן כשר היינו בשנשאר מהם כדי עניבה דוקא וכבני ר' חייא דאילו איגרס לגמרי פסול הוא וכדאמר רבה בר רב אדא אם נפסק החוט מעיקרו פסול. ולפי זה אין בדברי רבין אלא שני דינין האחד היכא דאיגרס אחד מהמנים ונשאר ממנו כדי עניבה וזהו מ"ט וכן אם עושה לבן וחבלת ונפסק הלבן ונחמט עד הכנף אלא שנראה הפרק כחב הדין דרך כלל ובסוף הפרק פירשו דהיינו דוקא בשנשתייר כדי עניבה וזהו מ"ט וכן אם נחמטו חוטי הציצית אפילו לא נשתייר בהם כדי עניבה כשר והיינו כשנפסק אלא המין האחד והמין השני קיים וסמך על מה שכתבנו הפרק לא הכשיר אלא בנפסק מין אחד ומין שני נשאר שלם. הדין השני הוא מ"ט ואם נפסק החוט מעיקרו פסול והיינו דרבה בר רב אדא. ולפי דרך זה דעת רבין כדעת רבין חס:

ויש לפרש בע"א דשלשה דינין הם, האחד כשנפסק מין אחד לבד אפילו נשתייר פחות מכדי עניבה כשר שנאמר שהמין השני קיים כולו בכל שהוא ששתייר ממין זה סגי וזהו שכתב וכן אם עושה לבן וחבלת ונפסק הלבן ונחמט עד הכנף ונשאר החבלת לבדו כשר ודייק לכחז ונפסק הלבן ונחמט ולא כתב ונפסק מעיקרו וה"ק נפסק הלבן ונחמט משיעור כדי עניבה ומכל מקום קצתו נשתייר. ומ"ט עד הכנף היינו עד ולא עד בכלל כלומר שבמקום שחלו נשאר כל שהוא והיינו דאמר רבא לא נלכד אלא לגרדומין דאי איגרס לבן וקאי חבלת או איגרס חבלת חבלת וקאי לבן כשר היינו בשנשאר מהם כדי עניבה דוקא וכבני ר' חייא דאילו איגרס לגמרי פסול הוא וכדאמר רבה בר רב אדא אם נפסק החוט מעיקרו פסול. ולפי זה אין בדברי רבין אלא שני דינין האחד היכא דאיגרס אחד מהמנים ונשאר ממנו כדי עניבה וזהו מ"ט וכן אם עושה לבן וחבלת ונפסק הלבן ונחמט עד הכנף אלא שנראה הפרק כחב הדין דרך כלל ובסוף הפרק פירשו דהיינו דוקא בשנשתייר כדי עניבה וזהו מ"ט וכן אם נחמטו חוטי הציצית אפילו לא נשתייר בהם כדי עניבה כשר והיינו כשנפסק אלא המין האחד והמין השני קיים וסמך על מה שכתבנו הפרק לא הכשיר אלא בנפסק מין אחד ומין שני נשאר שלם. הדין השני הוא מ"ט ואם נפסק החוט מעיקרו פסול והיינו דרבה בר רב אדא. ולפי דרך זה דעת רבין כדעת רבין חס:

ויש לפרש בע"א דשלשה דינין הם, האחד כשנפסק מין אחד לבד אפילו נשתייר פחות מכדי עניבה כשר שנאמר שהמין השני קיים כולו בכל שהוא ששתייר ממין זה סגי וזהו שכתב וכן אם עושה לבן וחבלת ונפסק הלבן ונחמט עד הכנף ונשאר החבלת לבדו כשר ודייק לכחז ונפסק הלבן ונחמט ולא כתב ונפסק מעיקרו וה"ק נפסק הלבן ונחמט משיעור כדי עניבה ומכל מקום קצתו נשתייר. ומ"ט עד הכנף היינו עד ולא עד בכלל כלומר שבמקום שחלו נשאר כל שהוא והיינו דאמר רבא לא נלכד אלא לגרדומין דאי איגרס לבן וקאי חבלת או איגרס חבלת חבלת וקאי לבן כשר היינו בשנשאר מהם כדי עניבה דוקא וכבני ר' חייא דאילו איגרס לגמרי פסול הוא וכדאמר רבה בר רב אדא אם נפסק החוט מעיקרו פסול. ולפי זה אין בדברי רבין אלא שני דינין האחד היכא דאיגרס אחד מהמנים ונשאר ממנו כדי עניבה וזהו מ"ט וכן אם עושה לבן וחבלת ונפסק הלבן ונחמט עד הכנף אלא שנראה הפרק כחב הדין דרך כלל ובסוף הפרק פירשו דהיינו דוקא בשנשתייר כדי עניבה וזהו מ"ט וכן אם נחמטו חוטי הציצית אפילו לא נשתייר בהם כדי עניבה כשר והיינו כשנפסק אלא המין האחד והמין השני קיים וסמך על מה שכתבנו הפרק לא הכשיר אלא בנפסק מין אחד ומין שני נשאר שלם. הדין השני הוא מ"ט ואם נפסק החוט מעיקרו פסול והיינו דרבה בר רב אדא. ולפי דרך זה דעת רבין כדעת רבין חס:

אלא * כדי עניבה כשר. ואם נפסק החוט מעיקרו אפילו חוט אחד פסול:

פרק שני

א תכלת יהאמורה בתורה בכל מקום היא הצמר הצבוע כפתוך שבכחול. וזו היא דמות

הרקיע הנראית לעין השמש בטהרו של רקיע. והתכלת האמורה בציצית צריך שתהיה צביעתה צביעה ידועה שעומדת ביופיה ולא תשתנה וכל שלא נצבע באותה צביעה פסול לציצית אע"פ שהוא כעין הרקיע. כגון שצבעו באסמים או בשחור או בשאר המשחירין הרי זה פסול לציצית. רחל בת עז צמרה פסול לציצית: ב כיצד צובעין תכלת של ציצית. לוקחין הצמר ושורין אותו בסיד ואחר כך מכבסין אותו עד שיהיה נקי ומרתיחים אותו באהלא וכיוצא בו בדרך שהצבעין עושין כדי שיקלוט את העין. ואחר כך מביאין דם חלזון והוא דג שדומה עינו לעין התכלת ודמו שחור כדיו ובים המלח הוא מצוי. ונותנין את הדם ליורה ונותנין עמו סממנין כמו הקמוניא וכיוצא בהן בדרך שהצבעין עושין ומרתיחין אותו ונותנין בו הצמר עד שיעשה כעין רקיע וזו היא התכלת של ציצית: ג התכלת של ציצית צריכה צביעה לשמה ואם צבעה שלא לשמה פסולה. והיורה שיש בה הצבע אם צבע בה מעט צמר לבדקו אם הוא יפה אם לאו נפסלה היורה כולה. אלא כיצד יעשה לוקח הצבע מן היורה בכלי קטן ומניח בו צמר שבדק בו ושורף את שבדק שהרי נצבע לבדיקה. ושופך הצבע שבכלי שבדק בו שהרי טעמו ופסלו. וצובע התכלת בשאר הצבע שלא נפגם: ד התכלת אינה נלקחת אלא מן המומחה חוששין שמא נצבעה שלא לשמה. אע"פ שנלקחה מן המומחה אם נבדקה ונודעה שנצבעה באחד משאר צבעונין המשחירים שאינן עומדין פסולה: ה כיצד בודקין אותה עד שיודע אם נצבעה כהלכתה אם לאו. לוקחין תבן וריר של שבלול ומי רגלים שנתחמצו

א עור סי' י"ג: ב סמ"ג עין כ"ו:

חיט וכמו שכתבתי בסמוך. הדין השלישי מ"ט ואם נפסק החוט מעיקרו אפילו חוט אחד פסול: ודע דגרסינן בגמרא אהא דאמרינן וכמה שיעור גרדומין כדי לענכן אביעיא להו כדי לענכן כולו כהדי או דילמא כל חד וחד לחודיה תיקו והר"ף ורבינו השמיטו דין זה משמע דסברי דאליין זה לקולא וטעמא משום דמ"ל דשיעור זה אינו אלא מדרבנן דאילו מדאורייתא בכל דהו סגי. וגרסינן חו

בגמרא בעי רב אשי אלימי ולא מיענבי ואי הוו קטיני מיענבי מאי א"ל רב אהא כ"ס דמיכר מלוחיהו. ופירש"י אלימי עבים. דאי הוו קטיני דקים. הוו מענבי שארובי' הם כל כך אצל מפני עבים הוו קטיני' לענוב. כ"ס דכשרים דהואיל ואילו הוו דקים כ"ס כשרים דהא ארוכין הן כדי עניבה כ"ס כשהם עבי' דמינכר מלוחן קפי עכ"ל. והר"ף והרמב"ם השמיטוהו וטעמא משום דכיון דאחא במכ"ס מילתא דפשיטא היא ואע"ג דמיעקרה הוה מיעבד ליה לרב אשי בחר דאמע דאחא במכ"ס קבלה וכיון דלפני קושטא לכולי עלמא אחא במכ"ס לא חשו לכחזו:

פ"ב א תכלת האמורה בתורה וכו' וזו היא דמות הרקיע וכו'. כתב כן משום דתניא בפרק התכלת (מנחות מ"ג) מה נשתנה תכלת מכל הצבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לבסוף הכבוד שנאמר וחתם רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעש השמים לעובר וכתיב אכן ספיר דמות כסא: והתכלת האמורה בציצית צריכה צביעה צביעה ידועה שעומדת ביופיה ולא תשתנה וכו'. מחביר בפרק התכלת (שם מ"ב): רחל בת עז וכו'. בפ"ב דבכורות (דף י"ו) אמרינן שהכל מודים שאלמנה פסול לתכלת ואמרינן נמי שהכל מודים שאין לוקין על צמרו משום כלאים וכו' לא חשיב צמר כלל ואינו פוטרי בציצית אלא צמיו דוקא:

ב כיצד צובעין תכלת של ציצית לוקחין הצמר ושורין אותו בסיד ואח"כ מכבסין אותו עד שיהיה נקי ומרתיחין אותו באהלא וכיוצא בו וכו'. נראה שזה כתב רבין מדעתו שזה דרך הצבעין: ומה"ש ואח"כ מביאין דם חלזון והוא דג שדומה לעין התכלת. בפרק התכלת (מנחות דף מ"ד). ת"ר חלזון זה גופו דומה לים ובכרייתו דומה לדג ועולה אהא לע' שנה ובדמו צובעין תכלת לפיכך דמיו יקרים. ופירש"י גופו מראה גופו: ומ"ט ודמו שחור כדיו. ומ"ט ובים המלח הוא מצוי: ומ"ט ונותנין את הדם ליורה ונותנין עמו סממנין כמו הקמוניא וכיוצא בהם בדרך שהצבעין עושין. שם (דף מ"ב): א"ל אביי לרב שמואל בר יהודה האי תכלתא היכי נצבעת לה א"ל מייסחין דם חלזון וסממנין ורמיחין לה ביורה:

ג התכלת של ציצית צריכה צביעה לשמה ואם צבעה שלא לשמה פסולה והיורה שיש בה הצבע אם צבע בה מעט צמר לבדקו אם הוא יפה אם לאו נפסלה היורה כולה אלא כיצד יעשה לוקח הצבע מן היורה בכלי קטן ומניח בו צמר שבדק בו ושורף את שבדק שהרי נצבע לבדיקה. ושופך הצבע שבכלי שבדק בו שהרי טעמו ופסלו. וצובע התכלת בשאר הצבע שלא נפגם: ד התכלת אינה נלקחת אלא מן המומחה חוששין שמא נצבעה שלא לשמה. אע"פ שנלקחה מן המומחה אם נבדקה ונודעה שנצבעה באחד משאר צבעונין המשחירים שאינן עומדין פסולה: ה כיצד בודקין אותה עד שיודע אם נצבעה כהלכתה אם לאו. לוקחין תבן וריר של שבלול ומי רגלים שנתחמצו עד שהרי טעמו ופסלו. שם:

ד התכלת אינה נלקחת אלא מן המומחה וכו'. צריכתא שם: אף ע"פ שנלקחה מן המומחה וכו'. נראה שלמד כן מדאמרינן שם בגמרא (דף מ"ג) מר ממשכי אייתי חלתא ובדקוה בדרכ יחזק בר יהודה ואפריד חזותה בדרכ אדא ואשתי למעלייתא סבור למפסלה אמר להו רב אחאי שמועתא אהדי איתמר היכא בדקת בדרכ יחזק בר יהודה אי איפרד חזותה בדקין לה בדרכ אדא אשתי למעלייתא כשרה לגרועותא פסולה. ופירש"י מר שם חס. ממשכי שם מקום. הרי צהדיא שאע"פ שהיה חסא אע"פ כן כשבדקוה אי לאו דא"ל רב אחאי שמועתא אהדי איתמר הוה פסלי לה. וא"ת ולמה בדקוה והא תניא דאינה נקחת אלא מן המומחה שמעט דמן המומחה נקחת ואינה צריכה בדקה. וי"ל דאין ה"ל שאינה צריכה בדקה אלא שכן איננו מעשה שבדקוה וכך הם דברי רבין שכתב אם נבדקה:

ה כיצד בודקין אותה עד שיודע אם נצבעה כהלכתה אם לאו לוקחין תבן וריר של שבלול וכו'. (שם מ"ב מ"ג) רב יחזק בר יהודה דייק ליה מייסח מנביא גילא ומיח דשנלייתא ומי רגלים בן מ' יום ומרי לה בגווייהו מאורתא עד לפלא אי אפריד חזותה פסולה

משנה למלך

פ"ב א תכלת האמורה בתורה כו'. (א"ט עין מה שכתב הכה מחבר ז"ל בפרק ח' מהלכות כלי המקדש דין י"ג):

מגדל עז

פ"ב תכלת האמורה בתורה כ"מ הוא הצמר הצבוע. פ"ק דינמות (דף ד') : כפתוך שבכחול כו' עד פסול לציצית. פרק התכלת (דף מ"ב) : ורחל בת עז נמרה פסול לציצית. פירא קמא דמכורות (דף י"ז) : כיצד צובעין תכלת כו' עד קודם האשיות כשרה. הכל פרק התכלת (דף מ"ב) :

הנהגות מיימוניות

* [רש"י פי' דענין כדי עניבה מהענף ור"י פי' אפילו נחתך כל הענף ונשתייר מן הגדיל כדי עניבה כשר. ונפסקו כל החוטין כתב הסור דענין כדי עניבה כולם יחד דהיינו ויתר מכדי עניבה כל אחד בלבד ע"כ:] [א] מיייתי מנביא גילי ומיח דשנלייתא אבל רש"י פי' מנביא גילי בלשון צרפ"ת אלוהים, סים דשנלייתא סים היוצאים מן התילתן שקרין פגריז ע"כ:

חצר שמוכרין בה סתם כו' עד בחוץ אחד פסול. פקד אין תממדין (דף ל"ט):
הבוצא סתם שוק אפי' מלא חוטין פסוקין שמוזרין פסול. פקד המואל סתמין: כתב הרמב"ד ז"ל
אם תדקדק רמז וכו' דל' יבוסה לטעמים דלמך עניבה קטירה היא עכ"ל: ואני אומר בא
ורא כמה מעלת רמז! לא גזרת ועושה ודקדקו שריי שאלו ממנו על זה נרשמו תמנו לנזיל ז"ל ויכחו
לו לפי עניות הדעתו אין גלות ימין ושמאל דכתיב הוא מקטלך דשעמאל דשורין מוספסין כשרי דכתיב
כאי לא טרחי ובה דתנן המואל סתמין ישנות מכניסן זוג זוג אבל לא חדשות כרבי יבוסה לאו משום
הדיוויסין שמה קטניות הן דכתיב האי לא טרח לעשות קטיע ענין סתמין חלל מה הן חדשות שאין
מקשרות ומשום דלא אפשר למקשרינהו כדנחא ואפילו כדעניבה דכתיב יבוסה לטעמים דלמך עניבה
קטירה היא ויחר לנו ענינה: תשובה ודאי אמת כדנריס פסוקין שכולין שורין כשרי עכ"ל בתשובותיו
וכן הם דנריס ובה תקנו כדנחא אפילו מלא חוטין פסוקין שכולין שורין כשרי עכ"ל בתשובותיו

פ"ג א כסות שחייב אדם לעשות בה ציצית מן התורה היא כסות שיש לה ד' כנפים או יותר על ד'. ויבאר לקמן: וס"ש ותהיה מדתה כדי שיתכסה בה ראשו ורובו של קטן המתהלך לבדו בשוק וכו'. כרייתא בפרק התכלת (מנחות מ' מ"א) טלית שהקטן מתכסה בו ראשו ורובו והגדול יולא בו דרך ערלי חייב ציצית אין הקטן מתכסה בו ראשו ורובו אע"פ שהגדול יולא בה ערלי פטור:

וכתב הראב"ד על דברי רבינו יפה אמר וכו' אלמא דלא בכל קטן אמרו עכ"ל: והמור כח כל שקטן בן ט' שנים יכול לכסות בו ראשו ורובו. ונראה שאינו כדעת רבינו דהא פחות מכן ט' נמי מתהלך לבדו בשוק. ואפשר שהמור מפרש דה"ק רבינו קטן המתהלך בשוק עם טליתו ואינו לריך אחר לשומרו שלא יאבד הטלית וכדמשמע מדברי סמ"ג וסובר המור שכל שהוא פחות מכן ט' לריך לשומרו שלא יאבד הטלית. ומתוך דברי רבינו שהשיטת גדול יולא בו דרך ערלי נלמוד שמה שאמרו בכרייתא והגדול יולא בה אינו תנאי לטלית להחייב ציצית כי הכל תלוי בהם קטן מתכסה בו ראשו ורובו דלא מיקרי כסות ואם לאו לא מיקרי כסות ומשום דקטן לאו בר חיובא הוא חלו הדבר בגדול ואמרו שהטעם שיתחייב הגדול בכסות כזה מפני שדרך הגדול ללכת בלתי כזה ערלי והדר קמני סיפא שאם אין הקטן מתכסה בה ראשו ורובו אע"פ שלפנינו על צד הדחק גדול יולא בה ערלי לא מיקרי כסות ופטור: ותהיה הכסות של צמר או של פשתן בלבד אבל טלית של שאר מינין וכו'. פלוגתא דאמוראי ב' התכלת (שם ל"ט:) ופסק רבינו כדכח נהמן דאמר הכי וכו' הרי"ף ואמרין בירושלמי שאין קרוי צמר סתם אלא של אילים ורחלים בלבד. ומ"ש שכל הבגדים האמורים בתורה סתם וכו'. שם ור"ב נהמן כדחננל דבי רבי ישמעאל דחננל דבי ר' ישמעאל הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם יפרט לך הכתוב בזהה מהם צמר ופשתים אף כל ופשתים: כתב הראב"ד אבל טלית של שאר מינין כגון בגדי משי וכו' אלא כמדומה לי שזהו כלל ולא מחזור עכ"ל. ו"ל דתדמי קאמר חדא אשמעינן דמשי שכתב רבינו היינו כלל השני במשנה ועוד שרבינו כתב שאילו המינים אינם חייבים אלא מד"ס והראב"ד סובר כדברי התוספות והרא"ש שסוברים דהלכה כר"ב דרמי כתיב הכף מין כף וכתיב צמר ופשתים הא כיצד צמר ופשתים פוטרים בין צמין בין שלל צמין שאר מינין צמין פוטרים שלל צמין אין פוטרים דמשמע להו דס"ל לרבא דשאר מינין מתייבב מדאורייתא אלא שאין פוטרים אלא צמין:

ג על ארבע כנפות כסותך בעלת וכו'. כרייתא בפרק התכלת (שם מ"ג:) וכן פסקו הרי"ף והרא"ש וסמ"ג והא דחננל בספרי על כנפי בגדיהם אף בעלי ג' ובעלי ה' ובעלי ו' ובעלי ז' ובעלי ח' כבר כתב הרא"ש דהכי ס"י אי לא כתיב אלא על כנפי בגדיהם ה"א דכל כנפים שיש לבגד חמרה חורה לעשות ציצית

לפי שהלבן מצוי לכל והתכלת אינו מצויה בכל מקום ולא בכל זמן מפני הצבע שאמרנו:

פרק שלישי

א * כסות שחייב אדם לעשות

בה ציצית מן התורה

היא כסות שיש לה ארבע כנפים או יותר על ארבע. ותהיה מדתה כדי שיתכסה בה ראשו ורובו של קטן המתהלך לבדו בשוק ואינו צריך אחר לשומרו ולילך עמו. ותהיה הכסות של צמר או של פשתן בלבד: **ב * אבל** [א] טלית של שאר מינין כגון בגדי משי ובגדי צמר גפן ובגדי צמר גמלים וצמר ארנבים ונוצה של עזים

השגת הראב"ד

(* כסות שחייב אדם לעשות ולילך עמו: כתב הראב"ד ז"ל יפה אמר שלא בכל קטן משערין אלא כזה שיכול לילך לבדו בשוק שהרי אמרו והגדול יולא בו ערלי אלמא דלא בכל קטן משערין עכ"ל:

(* אבל טלית של שאר מינין כ' עד נמזות ציצית: כתב הראב"ד ז"ל כמדומה לי שזה הוא כלל ולא מחזור עכ"ל:

וכיוצא בהן אין חייבין במצות ציצית אלא מדברי חכמים כדי להזהר במצות ציצית. והוא שתהיה מרובעת או יותר על ארבע ויהיה שיעורה כשיעור שאמרנו. שכל הבגדים האמורים בתורה סתם אינם אלא צמר ופשתים בלבד: **ג** יעל ארבע כנפות כסותך בעלת ארבע ולא [נ] בעלת שלש. אם כן בעלת ארבע ולא בעלת חמש. תלמוד לומר אשר תכסה בה אפילו בעלת חמש או יותר על זה. ולמה אני מחייב בעלת חמש ופומר בעלת שלש ושתיהן אינן בעלי ארבע כנפות מפני שיש בכלל החמש ארבע. לפיכך כשהוא עושה ציצית לבעלת חמש או שש אינו עושה אלא לארבע כנפים המרוחקות זו מזו מאותן החמש או השש בלבד. שנאמר על ארבע כנפות כסותך: **ד** יכסות של בגד [ו] וכנפיה של עור חייבת. היא של עור וכנפיה של בגד פטורה שאין הולכין אלא אחר עיקר הכסות. כסות של שני שותפין חייבת שנאמר על כנפי בגדיהם לא נאמר כסותך יאלא למעט שאולה שהמלית [ז] השאולה פטורה מן הציצית שלשים יום מכאן ואילך חייבת: **ה** כסות של צמר העושין לבן שלה חומי צמר וכסות

א סמ"ג שם טור א"ח סי' ט"ו: ב טור א"ח סי' י"ד סמ"ג עשין כ"ו: ג שם: ד טור סי' י"ד סמ"ג עשין כ"ו: ה עיין בטור סי' ט':

הנהגות מיימוניות

בעלת ה' וההיא דרב ששת מפרש להפך האי מאן דבצירה לגלימיה פירוש שעשה טליתו כך כדי להפיל בה ציצית לא עבר ולא כלום ופטורה היא מ"ש שוייה בעלת ה'. וכתב ויש פירוש אחרים אך זה עיקר ורבינו שמחה פסק וכתב בעלת ג' ד"ה פטורה בעלת ה' בפ"ב דיובחים מייתי תרתי ברייתא דפליגי חדא פוטר וחדא מחייב ואמר רב אדא בר אבהו טלית בעלת ה' איב פירוש דלרבנן פטורה ולר' ישמעאל חייב וסמך לה הילכתא כר"י ע"כ. אבל רש"י פירש דהם דלרבנן כי רבייה רחמנא לבעלת ה' להפיל לה' כנפותיה רבייה ולא להפיל לכתף חמישית תמצות ציצית לארבע כנפות ור' ישמעאל דאמר ארבעת ד' מצות כי רבייה רחמנא בעלת ה' נמי להפיל לכוולו רבייה דהא כל אחת מצוה באפי נפשה היא ע"כ: [א] נשאל לרבינו שמחה על קוסא בת ארבע כנפים אמאי אינו מחייב בציצית וטורי אמר משום דקתני פרק התכלת היא של עור וכנפיה של בגד פטורה היא של בגד וכנפיה של עור חייבת בציצית אלמא דלא אולנין אלא בתר הנוף ה"נ קוסא שלנו כיון דגופה סתום אולנין בתר הנוף לפטור ותו מדתני אשכחיה כנסיה בה פרט לחלוק ופרשי עשה לו כמין חלוק שהוא סתום מצאתי: [ז] כתב ר"י שכן התורה פטורה לעולם כדאמרין בראשית הגז מכסות אלא שחכמים חייבוהו לאחר שלשים יום שנראה מעתה כאילו היא שלו ולענין ברכה תוך שלשים אומר רבי דטוב שלא לברך והמברך לא הפסיד ע"כ התוספות וכו' בס"ה שר"י נסתפק אם יש לברך ע"כ:

[ב] כבר נחמן דאמר השירים פטורים מן הציצית ומפרש להא דתניא השירים הכלך והסירקון חייבין בציצית היינו דוקא מדרבנן אבל מורי רבינו שחיה אמר לי דלא ק"ל הכי אלא כרב יהודה ורבא דמחייבים אלו המינין מן התורה וכן ספר התרומה וכן ס"ה וכן ספר יריאם וז"ל כתב רבינו שמחה וז"ל צא ולמד מאיזה מין יעשה טלית שיתחייב בציצית ק"ל כבר נחמן כר וסבירא לן כתנא דבי רבי ישמעאל דתנא דבי רבי ישמעאל הוואיל ונאמר בתורה בגדים סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים ופסק בידו אם הלכה כרב נחמן התם ב' התכלת דהא רב יהודה ורבא פליגי עליה התם. ומחייב שאר מינין מן התורה וירא שמיה יצא ידי כולם ויעשה טלית צמיר אי מפתחים עכ"ל רא"ם. עוד כתב בסוף המצות תולדה דמצות ציצית שירים כלך וסירקון אליבא דרב נחמן דבעי בגד של צמר ופשתים דתניא השירים הכלך והסירקון חייבים בציצית ומוקי לה ר"נ בפרק התכלת מדרבנן: [ג] כרייתא דהתכלת ובפ"ב דיובחים דמשמע בעלת ג' וטרכה בעלת ה' ודלא כההיא דיובחים דמשמע בעלת ה' ובעלת ג' ואשר תכסה בה מיבעי ליה פרט לכסות סומא וכן פסקו התוספות וכן ס"ה וכן יסד הבבלי בנולת המתחיל שש מאות נקרא לא מיטע אלא בעלת ג'. וכן משמע בשליחי הקומץ דאמר רב ששת בריה דרב אידי האי מאן דבצירה לגלימיה פירוש תוך אחד מנכפותיו לפוטרו מציצית לא עבר ולא כלום ס"ה שוייה בעלת ה' פירוש לא עבר ולא כלום לא פטר אותה בזה מן הציצית. אבל רא"ם פסק כההיא דפטר גם

מגדל עז

והכלך כבר פירשנו כ"מ ז"ל בפירוש המשניות אשר לו בלשון הערב פ"ב דמככת שבה שהוא המשי כד"ן: אלא מדברי סופרים כ' עד אחר עיקר הכסות. פרק התכלת (דף מ'): כסות של שותפים כ' עד ואלכן ואילך חייבת. במסכת חולין בפרק ראשית הגז (דף ק"ו): כסות של צמר כ' עד שלל צמין אין פוטרים. פסק נהם מדליקין (דף כ"ז) ופרק התכלת (דף ל"ט) ופ"ק דינמות (דף ד'):

פ"ג כסות שחייב אדם לע' עד וילך עמו. פרק התכלת (דף מ"א) ופרק קומץ רכס (דף ל"ז): כתב הראב"ד ז"ל יפה אמר וכו' אלמא דלא בכל קטן משערין עכ"ל: ואני אומר כי פס כיועני ותהיה הכסות של צמר או של פשתים בלבד. פרק התכלת (דף ל"ט): אבל טלית של שאר מינין כ' עד נמזות ציצית. פרק התכלת (שם): כתב הראב"ד ז"ל כמדומה לי שזה הוא כלל ולא מחזור עכ"ל: ואני אומר יפה כתב ואמא אחר שאילו המינים אינם חייבין מן האמורין פרק התכלת